7.SINIF SOSYAL BİLGİLER 3. ÖĞRENME ALANI DERS NOTLARI-
1. BÖLÜM-OSMANLI ve AVRUPA TARİHİ-(LALE DEVRİNE KADAR)

3. ÖĞRENME ALANI: ORTAK MİRASIMIZ

OSMANLI DEVLETİ'NİN CİHAN DEVLETİ HÂLİNE GELMESİNİ SAĞLAYAN POLİTİKALAR (3.öğrenme alanı-1.öğrenme çıktısı)

Osmanlı Devleti'ni kuranlar Oğuzların **Kayı** boyundandır. **Osman Gazi** tarafından **Söğüt** ve **Domaniç**'te **1299** yılında kurulmuştur.

Osmanlı Devleti'nin Kısa Sürede Büyümesinin Sebepleri:

- Kurulduğu bölgenin **coğrafi konumu**
- Doğu Roma'nın **güçsüz** durumda olması
- Balkanlarda **siyasi birliğin olmaması**
- **Hoşgörülü ve adil bir politika** izlenmesi
- Fethedilen yerlere **Türk ailelerinin yerleştirilmesi (iskân politikası)**
- Türk **beylikleri ile iyi ilişkiler** kurulması
- **Merkezi otoriteye** önem verilmesi
- Üstün **yetenekli padişahların** yetiştirilmesi
- **Ahilerin desteğinin** alınması

KURULUŞ ve YÜKSELME DÖNEMİ PADİŞAHLARININ FAALİYETLERİ

1- OSMAN GAZİ

- Doğu Roma'yı **Koyunhisar Savaşında** yendi.
- Yarhisar, İnegöl, Yenişehir ve Bilecik'i aldı.
- **İlk bakır parayı** bastırdı.

2- ORHAN GAZİ

- Bizans'ı Maltepe (palekanon) Savaşı'nda yendi. (1329)
- İznik, İzmit'i aldı.
- **Bursa'yı** alarak **başkent** yaptı. (1326)
- Karesioğullarını alarak beyliğin donanması ile denizciliğe başladılar ve Rumeli'ye geçtiler.
- **İznik'te** ilk **medreseyi** kurdular.
- İlk **divan** teşkilatını kurdular.
- **Yaya ve Müsellem** adıyla ilk orduyu kurdu.
- İlk gümüş parayı bastırdı.

3- I. MURAD

- **Edirne** ele geçilerek **başkent** yapıldı. (1363)
- Haçlı ordusuyla **Sırpsındığı Savaşı** yapıldı.
- Haçlılarla **I. Kosova Savaşı** yapıldı. I.Murat bu savaşta şehit düştü.
- **Devşirme sistemi** ile **Yeniçeri Ocağı adlı orduyu** kurdu.

4- FATİH SULTAN MEHMED

- 1453 yılında **İstanbul'un fethedilmesiyle İstanbul başkent** olmuştur.
- Osmanlı Devleti siyasi, askerî ve ekonomik açıdan güç kazanmıştır.
- **Balkanlar ve Anadolu'da sürdürülen fetihlerle** Osmanlı hâkimiyeti daha da güçlenmiştir.

KURULUŞ ve YÜKSELME DÖNEMİ PADİŞAHLARININ FAALİYETLERİ

5- YAVUZ SULTAN SELİM

- ✓ Osmanlı Devleti **fetihlerini doğu ve güney yönünde sürdürerek** sınırlarını **Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya** doğru genişletmiştir.
- ✓ **Mısır'ın fethedilmesiyle kutsal toprakların yönetimi Osmanlı Devleti'ne** geçmiş ve **önemli ticaret yolları (İpek ve Baharat yolları)** nın denetimi sağlanmıştır.
- ✓ Bu dönemde Osmanlı Devleti siyasi, askerî ve ekonomik açıdan güçlenmiştir.

6- KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN

- Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde Osmanlı Devleti **topraklarını** önemli ölçüde genişletmiş, **Avrupa, Asya ve Afrika'da geniş bir coğrafyaya hâkim** olmuştur.
- **Akdeniz'de ve önemli ticaret yollarında** etkinliğini artırmıştır.
- Osmanlı Devleti, bu **dönemde siyasi, askerî ve ekonomik bakımdan en güçlü dönemlerinden** birini yaşamıştır.

CİHAN DEVLETİ ANLAYIŞI

Cihan devleti anlayışı, tarih boyunca Türk devletlerinin ulaşmak istediği önemli bir hedef olmuştur. **Cihan devleti**, **dünya çapında büyük bir güce ve etkiye sahip olan devlet** demektir. **İslamiyet'ten önce Türk devletleri** dünyada adalet ve düzeni sağlamayı amaçlarken (**Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi**) **İslamiyet'in kabulünden sonra bu amaca İslam dinini yayma düşüncesi de eklenmiştir**. Osmanlı Devleti de kendinden önceki Türk devletlerinin bu anlayışını devam ettirmiş ve cihan hâkimiyetini gerçekleştirmeyi hedeflemiştir.

MERKEZİ OTORİTE

Osmanlı Devleti'nin **kısa sürede büyüyüp güçlü bir cihan devleti hâline gelmesinde merkezî otoritenin sağlam tutulması** oldukça önemliydi. Kuruluş Dönemi'nde Osmanlı Devleti bu düzeni sağlamak için etkili bir yönetim sistemi kurmuştu. **Devletin başında bulunan hükümdar, ülke yönetiminde önemli bir yetkiye sahipti.** Hükümdara yardımcı olan **devlet görevlileri ve kurumlar**, alınan kararların uygulanmasını sağlayarak **ülkenin farklı bölgelerinde düzenin korunmasına katkıda bulunurdu.** Bu sayede devlet işleri doğru ve düzenli bir şekilde yürütülürdü. Güçlü merkezî otorite sayesinde Osmanlı Devleti kısa sürede büyüdü ve uzun yıllar boyunca ayakta kalmayı başardı.

FETİH POLİTİKASI (GAZA ve CİHAD ANLAYIŞI)

Osmanlı Devleti'nin **büyük bir cihan devleti olmasında gaza ve cihat anlayışı** önemli rol oynamıştır. **Planlı ve düzenli yürütülen fetihler** zamanla devlet politikası hâline gelmiştir. **Coğrafi konumunun sağladığı avantajları** kullanan Osmanlı Devleti, **batı yönünde ilerleme politikası** izleyerek **zayıflayan Doğu Roma ve Balkanlar** olarak bilinen Avrupa kıtasının güneydoğusu üzerine fetihlerini yoğunlaştırmıştır. **Türkmenlerin ve esnaf teşkilatı olan Ahilerin desteğini** alan Osmanlı Devleti **hem askerî gücünü artırmış hem de fethettiği yerlerde düzeni** sağlamıştır. Ayrıca fetihler **sayesinde toprak güvenliğini sağlamış,** önemli **ticaret yollarını kontrol ederek ekonomik kazanç** elde etmiştir.

İSKÂN (YERLEŞTİRME) POLİTİKASI

Osmanlı Devleti fetihlerle topraklarını genişletmiş, Anadolu ve Balkanlarda birçok bölgeyi hâkimiyeti altına almıştır. Yapılan bu fetihlerle yetinilmemiş, **fethedilen yerlerde kalıcı düzen kurulmasına önem verilmiştir**. Osmanlı Devleti **fethettiği yerlerde kalıcı hâkimiyet kurmak ve düzeni sağlamak amacıyla iskân politikası uygulamıştır**. Ağırlıklı olarak **Anadolu'dan getirilen Türk-Müslüman topluluklar, iskân politikası ile yeni fethedilen topraklara yerleştirilerek bölgenin Türkleşmesine ve İslamlaşmasına katkı** sağlamıştır. İskân edilen **yeni yerleşim alanlarında cami, köprü, medrese, han ve yollar inşa edilerek** hem halkın yaşamı kolaylaştırılmış hem de Osmanlı hâkimiyeti pekiştirilmiştir. Osmanlı Devleti'nin iskân politikası ile ulaşmak istediği amaçlardan bazıları şunlardır:

- Fethedilen bölgelerde **kalıcı hâkimiyet** sağlamak
- **Konargöçer** toplulukları **yerleşik hayata** geçirmek
- Fethedilen yerlerin **Türkleşmesini ve İslamlaşmasını** sağlamak
- Fethedilen **bölgelerin güvenliğini** sağlamak
- **Üretimi artırmak ve ekonomiyi canlandırmak**.

İSTİMALAT (HOŞGÖRÜ) POLİTİKASI

Osmanlı Devleti Rumeli ve Balkanlara geçmeden önce de bu bölgelerde farklı din ve milletlere mensup topluluklar bir arada yaşamaktaydı. Ancak halkın çoğunluğu Hristiyan olmakla birlikte mezhepsel farklılıklar nedeniyle zaman zaman ciddi çatışmalar yaşanıyordu. Güçlü bir merkezî otoritenin bulunmaması, halkın yerel yöneticilerin baskısı altında zor şartlarda yaşamasına neden oluyordu. **Balkanlardaki bu siyasi ve sosyal istikrarsızlık**, Osmanlı Devleti'nin **bölgede hızla ilerlemesini ve kalıcı bir düzen kurmasını kolaylaştırıyordu. Rumeli ve Balkanlarda** fetihlerini yoğunlaştıran Osmanlı Devleti fethettiği yerlerde **iskân politikasının yanı sıra halkla barış ve düzeni sağlamayı amaçlayan istimalet politikasını** uygulamıştır. Bu politika özellikle **gayrimüslim halka karşı ılımlı davranmayı, onların haklarına saygı göstermeyi ve onları korumayı** esas almıştır. İstimalet politikası **fetih öncesinde halkı yeni yönetime alıştırmak, fetih sonrasında ise adaletli ve anlayışlı bir yönetim sergilemek şeklinde uygulanmıştır.** Osmanlı Devleti istimalet politikası ile şunları amaçlamıştır:

- Fethedilen bölgelerde **halka adil ve anlayışlı** davranarak **huzur ve düzeni** sağlamak
- Halkın **can, mal ve inanç güvenliğini korumak**, **farklı din ve kültürlere saygı** göstermek
- Fethedilen topraklarda **imar çalışmaları yapmak**, halkın huzur ve refahını korumak
- Yerel **halkın gönlünü kazanarak devlete olan bağlılıklarını** güçlendirmek

İstimalet politikasının **uygulanmasında derviş ve abdallar** önemli bir rol üstlenmişlerdir. Fethedilen bölgelerde yaşayan **gayrimüslim halkın güvenini kazanarak Osmanlı yönetiminin benimsenmesine** katkı sağlamışlardır. Bölge halkına **Türk kültürünü ve İslamiyet'i tanıtmışlar, huzur ve güven ortamının oluşmasında etkili** olmuşlardır. Derviş ve abdalların yürüttüğü bu faaliyetler halkın devlete olan bağlılığını artıran önemli unsurlardan biri olmuştur.

İSTANBUL'UN FETHİ

FETHİN SEBEPLERİ

- **1.** İstanbul, **Anadolu ile Balkanlar arasındaki Osmanlı toprak bütünlüğünün sağlanmasına** ve **bölge hâkimiyetinin kurulmasına engel** oluşturuyordu. **(Siyasi sebep)**

- **2. İpek Yolu** gibi önemli ticaret yolları **üzerinde bulunan İstanbul**, ekonomik açıdan büyük önem taşıyordu. **(Ekonomik sebep)**

- **3. Doğu Roma'nın Avrupa devletleriyle iş birliği yapması** Osmanlı için sürekli bir tehdit oluşturuyordu. **(Siyasi sebep)**

- **4. Doğu Roma**, **Anadolu'daki Türk beyliklerini Osmanlıya karşı** kışkırtıyordu. **(Siyasi sebep)**

- **5. Hz. Muhammed'in (sav) İstanbul'un fethedileceğini müjdeleyen hadisi** fetih için güçlü bir dinî dayanak oluşturuyordu. **(Dini sebep)**

FETİH İÇİN FATİH'İN HAZIRLIKLARI

1. İstanbul kuşatması öncesinde **diplomatik antlaşmalarla sınır güvenliği** sağlandı. Kuşatma için **gerekli mühimmat ve erzak** hazırlandı, **kara ve denizden eş zamanlı saldırı** planlandı.

2. Doğu Roma'ya denizden yardım gelmesini engellemek için, daha önce Yıldırım Bayezid tarafından yaptırılan Anadolu Hisarı'nın karşısına **Rumeli Hisarı yaptırıldı.**

3. II. Mehmed İstanbul'u fethetmek için **düzenli ve disiplinli bir kara ordusu** kurdu.

4. Macar ustabaşı **Urban'a şahi adı verilen büyük toplar döktürüldü** ve şehri kuşatmak için çok sayıda gemi inşa edildi.

5. Kara savaşlarında kullanılmak üzere **mancınık, kuşatma kuleleri ve lağımcı birlikler** hazırlandı.

FETİH İÇİN DOĞU ROMA'NIN YAPTIĞI HAZIRLIKLAR

1. İstanbul'u çevreleyen üç katmanlı **surlar onarıldı, kale kapıları ve kuleler güçlendirildi.** Surların çevresindeki hendekler temizlenerek savunma hattı hazır hâle getirildi.

2. Doğu Roma Avrupa'dan askerî yardım istemesine rağmen şehre az sayıda Haçlı askeri geldi. Şehri **savunmak amacıyla 8-9 bin kişilik bir askerî kuvvet oluşturuldu.** Ayrıca uzun sürecek bir **kuşatma ihtimaline karşı yiyecek ve mühimmat stoklandı.**

3. Denizden gelebilecek saldırılara **karşı su üzerinde yanabilen, güçlü bir madde olan grejuva (Rum ateşi) stoklandı.**

4. Osmanlı donanmasının Haliç'e girmesini önlemek için Haliç girişine büyük bir demir zincir çekildi.

İSTANBUL'UN FETHİ'NİN SONUÇLARI

FETHİN TÜRK TARİHİ AÇISINDAN SONUÇLARI

- II. Mehmed **"Fatih" ünvanını** almıştır.
- **İstanbul'un alınması ve başkent yapılması** Osmanlı Devleti'nin **cihan devleti olmasında** önemli bir adım olmuştur.
- Osmanlı **toprakları birleşmiş ve toprakların güvenliği** sağlanmıştır.
- Balkanlardaki **fetihler güvenle devam** etmiştir.
- **İpek Yolu Osmanlı Devleti'nin kontrolüne** geçmiştir.

FETHİN DÜNYA TARİHİ AÇISINDAN SONUÇLARI

- Yaklaşık **1000 yıl süren Doğu Roma yıkılmıştır.**
- Osmanlı Devleti'nin **İslam dünyasındaki saygınlığı** artmıştır.
- **Avrupa devletleri yeni ticaret yolları aramaya** başlamıştır.
- Büyük **topların surları yıkabilmesi Avrupa'daki feodal sistemi zayıflatmıştır.**
- **İstanbul'u terk eden bilim insanları İtalya'da Rönesans'ın başlamasında** etkili olmuştur.

MISIR SEFERİ

II. Bayezid'den sonra 1512 yılında Osmanlı tahtına çıkan **Yavuz Sultan Selim**, ilk olarak devlet için büyük bir tehdit oluşturan **Safevi Devleti üzerine sefere çıktıİ** 1514 yılında yapılan **Çaldıran Savaşı'nı kazanarak devletin doğu sınırlarını güçlendirdi.** Daha sonra Yavuz Sultan Selim güney sınırlarını da güvenli hâle getirmek için Memlük Devleti ile mücadeleye başladı.

Memlükler; Mısır, Suriye, Hicaz gibi önemli bölgeleri yönetiyordu. **Kahire'de bulunan Abbasi halifesi Memlüklerin himayesi altındaydı. Ayrıca Mekke, Medine gibi kutsal şehirler de Memlüklerin kontrolü ve koruması altında** bulunuyordu. Hindistan'dan **Akdeniz'e uzanan Baharat Yolu üzerindeki ticareti büyük ölçüde kontrol ediyor ve buradan önemli gelir elde ediyorlardı. Memlüklerin sahip olduğu dinî, siyasi ve ekonomik güç, Osmanlı Devleti ile çıkarlarının çatışmasına neden oluyordu.**

Güney sınırlarının güvenliğini sağlamak isteyen Osmanlı Devleti, **Turnadağ Savaşı (1515) ile Dulkadiroğulları Beyliği'ne son verdi.** Böylece Dulkadiroğulları Beyliği, Osmanlı Devleti'ne katılan son Anadolu beyliği oldu. Bu durum Türk-İslam dünyasının lideri olmak isteyen iki devlet arasındaki ilişkileri iyice gerginleştirdi ve savaş kaçınılmaz oldu. **Yavuz Sultan Selim,** savaş hazırlıklarını tamamladıktan sonra ordusuyla Suriye'ye doğru yola çıktı. **1516 yılında yapılan Mercidabık Savaşı'nı Osmanlı ordusu kazandı**. Kazanılan bu zaferin ardından Yavuz Sultan Selim Mısır'a yöneldi. Osmanlı ordusu zorlu şartlar altında Sina Çölü'nü geçerek **1517 yılında Ridaniye'ye ulaştı.** Memlükler güçlü bir direniş gösterse de **Osmanlı ordusu burada yapılan savaşı bir kez daha kazandı. Yavuz Sultan Selim Kahire'ye girerek Memlük Devleti'ne son verdi ve Mısır'ı Osmanlı topraklarına kattı**

MISIR SEFERİNİN SONUÇLARI	
SİYASİ	Memlük Devleti'ne ait olan **Suriye, Filistin, Mısır, Sina ve Arap Yarımadası Osmanlı topraklarına katıldı** ve Osmanlı Devleti'nin güney sınırları güvence altına alındı. **Doğu Akdeniz'de Osmanlı hâkimiyeti** güçlendi. **Yavuz Sultan Selim'den sonra Osmanlı padişahları halife ünvanını taşımaya başladı** ve Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki etkisi arttı.
DİNİ	**Mekke ve Medine Osmanlı topraklarına katıldı**, Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki saygınlığı arttı. **Kutsal emanetler** (Hırka-i Saadet, Sakal-ı Şerif, Hz. Muhammed'in (sav) kılıcı ve mührü vb.) **İstanbul'a getirilerek Topkapı Sarayı'nda koruma altına** alındı. **Yavuz Sultan Selim'den sonra Osmanlı padişahları halife ünvanını taşımaya başladı** ve Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki etkisi arttı.
EKONOMİK	Hindistan ve Güneydoğu Asya'dan çıkan **baharatların Orta Doğu üzerinden Avrupa'ya taşındığı Baharat Yolu Osmanlı Devleti'nin denetimine** geçti. **Doğu–Batı ticaretinde Osmanlının etkisi** arttı. Mısır'dan alınan **vergiler ve verimli tarım alanları Osmanlı ekonomisini güçlendirdi.**

PREVEZE DENİZ SAVAŞI

Osmanlı Devleti fetihlerin kalıcı olmasını sağlamak ve ticaret yollarını güvence altına almak için denizlerde üstünlük kurmanın önemini biliyordu. Bu amaçla donanmalar güçlendirildi, gemilerin kalitesi artırıldı ve iyi eğitimli denizciler yetiştirildi. **Barbaros Hayreddin Paşa bu dönemde yetişen en önemli denizcilerden** biriydi. Adalar Denizi (Ege) ve Akdeniz'deki başarıları sayesinde **1534'te İstanbul'a çağrılarak kaptanıderya görevine getirildi.** Barbaros'un başarıları Osmanlı Devleti'nin denizlerdeki gücünü artırdı. **Osmanlının denizlerde güçlenmesi Avrupa devletlerini rahatsız etti. İspanya, Portekiz, Venedik ve Papalık birleş**erek büyük bir **Haçlı donanması oluşturdu**. Bu donanmanın **başına Andrea Doria (Andre Dorya) getirildi.**

1538 yılında Osmanlı ve Haçlı donanmaları Akdeniz'deki **Preveze açıklarında karşılaştı**. Osmanlı donanmasının başında bulunan Barbaros Hayreddin Paşa, donanmasını hilal şeklinde düzenledi ve kadırgaların hızlı hareket kabiliyetini ullanarak Haçlılara saldırdı. Uzun menzilli Osmanlı topları büyük ve ağır Haçlı gemilerini etkisiz hâle getirdi. **Haçlı donanması savaşta başarısız olunca geri çekilmek zorunda kaldı**. Osmanlı donanması düşmanı kısa sürede mağlup etti, çok sayıda ganimet ve esir ele geçirdi. Ayrıca bu zaferle:

- **Osmanlı Devleti denizlerde de güçlü bir devlet hâline** geldiğini tüm dünyaya gösterdi.
- **Akdeniz'de Osmanlı hâkimiyeti** pekişti ve **bölge âdeta bir "Türk gölü" hâline** geldi.
- **Deniz ticaret yollarının güvence altına alınması Osmanlı ekonomisine katkıda** bulundu.
- Zaferin kazanıldığı **27 Eylül günü, 1944 yılından itibaren "Preveze Deniz Zaferi ve Deniz Kuvvetleri Günü" olarak kutlanmaya** başlandı.

OSMANLI DEVLETİ'NİN UYGULAMAYA KOYDUĞU YENİLİKLER
(3.öğrenme alanı-2.öğrenme çıktısı)

AVRUPA'DA MEYDANA GELEN GELİŞMELER

SÖMÜRGECİLİK FAALİYETLERİ

Sömürgecilik, bir devletin **kendi sınırları dışındaki toprakları askerî güç kullanarak ya da çeşitli yollarla ele geçirerek** orada yaşayan **halkın kaynaklarını kendi çıkarları için kullanmasıdır.** Sömürgecilik faaliyetleri tarih boyunca büyük sorun ve çatışmalara yol açmıştır. Bu faaliyetler, özellikle **yeni yolların ve kıtaların keşfi ile birlikte hız kazanarak** geniş alanlara yayılmıştır. 15 ve 16. yüzyıllarda Avrupalı devletler, uzun deniz seyahatlerine çıkmışlardır. **Özellikle Portekiz ve İspanya'nın başlattığı bu süreç** Avrupalı devletlerin farklı bölgelerde hâkimiyet kurarak **sömürgecilik faaliyetlerini genişletmelerine zemin** hazırlamıştır.

DENİZ SEYAHATLERİNİN SEBEPLERİ

- Osmanlı Devleti'nin **İpek ve Baharat Yollarını kontrol altına alması nedeniyle Avrupalıların yeni ticaret yolları arayışına** girmesi
- Avrupalıların **Doğu'da bulunan baharat, ipek, altın, gümüş gibi değerli ürünlere ulaşmak istemesi**
- Daha çok **zenginleşmek isteyen Avrupalı kralların seyahatlere destek vermesi**
- Avrupa'da **Müslümanlardan öğrenilen pusula ve haritacılığın gelişmesi**
- Okyanus şartlarına **dayanıklı büyük gemilerin inşa edilmesi**
- Avrupalıların **Hristiyanlığı yayma isteği** ve **yeni yerler görme merakı**

BÜYÜK SEYAHATLER

- **Vasco Da Gama (Vasko Dö Gama)** 1497 yılında Ümit Burnu'nu geçerek **Hindistan'a ulaşmıştır. Böylece ilk kez bir Avrupalı denizci deniz yoluyla Hindistan'a ulaşmıştır**.
- **Bartolomeu Dias (Bartelmi Diaz)** Portekizli denizci 1487 yılında **Ümit Burnu'na ulaşmıştır.**
- **Christopher Columbus (Kristof Kolomb)** 1492 yılında **Amerika'nın doğusundaki adalara ayak basmış ancak burayı Hindistan sanmıştır. Amerigo Vespucci (Amerigo Vespuçi),** yaptığı yolculuklar sonucunda bu toprakların **yeni bir kıta olduğunu fark etmiştir.**
- **Ferdinand Magellan (Ferdinand Macellan)** 1519-1521 yıllarında sürekli batıya giderek **Dünya'nın çevresini dolaşmaya çalışmıştır**. Ancak yolculuk sırasında öldürüldüğü için seferi yardımcısı **Del Cano (Del Kano) tamamlamıştır. Böylece Dünya'nın yuvarlak olduğu kanıtlanmıştır.**

DENİZ SEYAHATLERİNİN SONUÇLARI

- Daha **önce bilinmeyen uygarlıklar ile yeni bitki ve hayvan türleri** tanınmıştır.
- **Sömürgeleştirilen bu topraklardan Avrupa'ya patates, domates, mısır, kakao, vanilya gibi birçok yeni ürün** getirilmiştir.
- Devletler **sömürgeleştirdikleri bölgelerden** elde ettikleri **altın, gümüş ve tarım ürünleriyle kısa sürede zenginleşmişlerdir.**
- Ele geçirdikleri topraklarda **Hristiyanlık inancı ile kendi dil ve kültürlerini zorla yaymaya** başlamışlardır
- Yerli halk **salgın hastalıklara yakalanmış, yerel kültürleri bozulmuş keşfedilen yerlere yoğun göçler yaşanmıştır.** Amerika ve Avustralya kıtasında yaşayan **yerli halkların kültürleri yok olma tehlikesiyle karşılaşmıştır**.
- **Akdeniz üzerinde bulunan ticaret yolları önemini kaybederken Atlas Okyanusu kıyısındaki yollar ve liman kentleri gelişmeye** başlamıştır.
- Avrupalı devletler, bu yollar ve liman kentleri sayesinde **ticaretten büyük kazanç elde etmiş** ve ekonomik olarak güçlenmiştir.
- Avrupa'da zenginleşen ve **güçlenen burjuva (ticaretle uğraşan) sınıfı Rönesans, Aydınlanma Çağı gibi kültürel ve bilimsel hareketlerin** ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur.
- **Dünya'nın yuvarlak olduğunun kanıtlanması kilisenin görüşleriyle çelişmiş ve halkın kiliseye olan güveni** sarsılmıştır.
- Tüm bu gelişmeler **Reform hareketlerinin başlamasında etkili olmuştur.**

DENİZ SEYAHATLERİNİN OSMANLI DEVLETİNE ETKİLERİ

Avrupalı devletlerin gerçekleştirdiği büyük deniz seyahatleri **Osmanlı Devleti'ni özellikle ekonomi alanında olumsuz etkilemiştir.** Yeni ticaret yollarının bulunmasıyla Osmanlı Devleti'nin kontrolündeki **İpek ve Baharat Yolları önemini kaybetmiştir**. **Karadeniz ve Akdeniz ticaretinin canlılığı azalmış**, **Osmanlı liman şehirleri eski önemini yitirmiştir.** Yaşanan bu gelişmeler sonucunda **devletin gelirlerinde büyük oranda azalmalar** meydana gelmiştir. Osmanlı Devleti hâkimiyeti altında bulunan **İpek ve Baharat Yollarını yeniden canlandırmak için Avrupalı devletlere ticari ayrıcalıklar vermiştir**. Ancak verilen bu **ayrıcalıklar Osmanlı hâkimiyetindeki yolların ve Akdeniz ticaretinin eski önemini kazanması için yeterli olmamıştır.**

RÖNESANS

Avrupa'da 14 ve 16. yüzyıllar arasında yaşanan Rönesans; **düşünce, sanat, edebiyat, bilim ve teknik alanlarında büyük değişimlerin görüldüğü bir dönem olmuştur. İtalya'da başlayan bu hareket** kısa sürede **Fransa, Almanya, İngiltere** gibi diğer Avrupa ülkelerine de yayılmıştır. Rönesans ile birlikte insanlar **kilisenin baskısıyla oluşan düşüncelerden sıyrılarak akıl ve bilime önem vermeye** başlamışlardır.

RÖNESANS'IN SEBEPLERİ

- Haçlı saldırıları sırasında Müslümanlardan öğrenilen **matbaa sayesinde kitapların çoğaltılması ve halkın okuma imkânlarının artması**
- Eski Roma ve **Yunan medeniyetleri ile İslam dünyasına ait bilimsel eserlerin yeniden incelenmesi**
- İstanbul'un fethiyle **Doğu Roma'dan kaçan bilim insanlarının yanlarında getirdikleri eserlerle Avrupa'da bilimin gelişmesine katkıda** bulunması
- Yeni **ticaret yollarının bulunmasıyla zenginleşen burjuva sınıfının sanata ve bilime verdiği desteğin** artması
- Yapılan büyük **seyahatler sonucunda kilisenin bazı düşüncelerinin yanlış olduğunun anlaşılmasıyla papa ve kiliseye olan güvenin azalması**, insanların akla ve bilime yönelmesi

RÖNESANS'IN SONUÇLARI

- **Bilim, sanat, edebiyat, düşünce ve eğitim alanlarında** önemli gelişmeler yaşandı.
- İnsan **aklı, deney ve gözlem ön plana** çıktı; modern bilimlerin temelleri atıldı.
- **Hümanizm (insan merkezli düşünce) anlayışı** yayıldı ve bireyin değeri vurgulandı.
- **Kilisenin toplum üzerindeki etkisi azaldı**, **özgür düşünce ortamı güçlendi.**
- **Matbaanın yaygınlaşmasıyla bilgiye ulaşmak kolaylaştı, eğitimde ilerleme sağlandı**.
- **Reform hareketleri, Aydınlanma Çağı gibi gelişmelere** zemin hazırladı.

RÖNESANS SANATÇILARI ve BİLİM İNSANLARI

- Leonardo da Vinci (Ressam)
- Michelangelo (Heykeltraş)
- Galileo (Astronom ve fizikçi)
- Copernicus (Astronom ve matematikçi)

RÖNESANS'IN OSMANLI DEVLETİNE ETKİLERİ

Avrupa'daki bu değişimler, **Osmanlı Devleti'ni özellikle askerî ve teknik alanlarda** yenilik yapmaya sevk etmiştir. Bu doğrultuda 17. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti'nde **yenilik (ıslahat) düşüncesi önem kazanmış ve Avrupa'daki teknik gelişmeler örnek alınmaya** başlanmıştır. **Haritacılık, astronomi, matematik, tıp gibi bilimsel alanlardaki** gelişmeler izlenmiş; bazı eserler Osmanlıya aktarılmıştır Rönesans'ın etkisiyle **sanat ve mimarideki yenilik anlayışı** Osmanlı Devleti'nde de kısmen görülmüş, **minyatür, süsleme gibi sanatlarda bazı değişimler yaşanmıştır.**

REFORM

Reform hareketleri 16. yüzyılda **Avrupa'da kilisenin bozulmuş düzenine ve din görevlilerinin halk üzerindeki baskısına karşı başlatılan dinî yenilik hareketleridir.** Yüzyıllar boyunca Katolik Kilisesi sadece din alanında değil eğitim, bilim ve siyaset alanlarında da büyük bir güç sahibi olmuştur. Zamanla **din görevlilerinin kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmeleri kiliseye olan güveni sarsmıştır amacıyla** Reform hareketlerini başlatmıştır.

REFORM HAREKETLERİNİN SEBEPLERİ

- Katolik Kilisesi'nin **aforoz (kişinin dinden çıkarılması), enterdi (bir bölge halkının dinî haklardan mahrum bırakılması), endüljans (günahların bağışlanması için para karşılığında verilen belge)** gibi **yanlış uygulamaları insanların tepkisine neden olması**
- .Katolik Kilisesinin bozulması üzerine bazı düşünürlerin, **Hristiyanlığı asıl kaynaklarına döndürmek ve kiliseyi düzeltmek istemesi**
- Rönesans ile **özgür düşünce ve bilimin önemi artması, kilisenin öğretilerinin sorgulanması**
- **Matbaanın icadının kutsal kitapların çoğalmasını sağlaması**, bu sayede **halkın yanlış uygulamaları fark etmesi**
- **Kilisenin zenginleşmesine karşılık halkın yoksulluk içinde yaşaması tepkiye yol açması**

REFORM HAREKETLERİNİN YAYILMASI

Reform hareketleri **ilk olarak Martin Luther (Martin Luter) adlı bir din adamı öncülüğünde Almanya'da başlamıştır.** Luther, Katolik Kilisesi'nin yanlış uygulamalarına karşı düşüncelerini halka duyurmuştur. Katolik Kilisesi bu durumdan rahatsız olmuş ve Luther'i aforoz etmek istemiştir. Ancak **Luther, 1517'de kiliseyi eleştiren bir bildiriyi** Wittenberg (Vitinberg) Kilisesi'nin kapısına asmıştır. Bu **bildirideki fikirler halk tarafından büyük destek görmüş ve kısa sürede Avrupa'ya yayılmıştır. Luther'in düşünceleri özellikle Fransa ve İngiltere'de etkili olmuş**, Katolik Kilisesi'ne karşı tepkiler artmıştır.

REFORM HAREKETLERİNİN SONUÇLARI

- **Katolik Kilisesi'nin baskısı azalmış, düşünce ve inanç özgürlüğü güçlenmiştir.**
- Avrupa'da **yeni mezhepler ortaya çıkmış** ve **mezhep savaşları yaşanmıştır.**
- **Kilisenin eğitim üzerindeki etkisi azalmış, bilim ve sanat gelişmiştir.**
- Katolik Kilisesi lideri **Papa'nın siyasi gücü azalmış, kralların otoritesi güçlenmiştir.**

REFORM HAREKETLERİNİN OSMANLI DEVLETİNE ETKİLERİ

Osmanlı Devleti, **farklı din ve mezheplerden insanların barış içinde yaşamasına önem vermiştir.** Bu nedenle **Reform hareketleri Osmanlı Devleti'ni doğrudan etkilememiştir.** Osmanlı topraklarında yaşayan gayrimüslim halk Avrupa'da yaşanan dinî baskılara maruz kalmamış, inançlarını özgürce yaşamış ve eğitim faaliyetlerini kendi kurumlarında sürdürebilmiştir. Reform hareketleri sonucunda **Avrupa'da mezhep savaşları çıkmış ve Avrupa'nın siyasi birliği zayıflamıştır. Bu durum, Osmanlı Devleti'ne karşı yeni bir Haçlı birliğinin kurulmasını bir süre engellemiş** ve **devletin Avrupa'daki ilerleyişini kolaylaştırmıştır.**

AYDINLANMA ÇAĞI

Avrupalılar tarafından gerçekleştirilen **Rönesans ve Reform hareketleri bilim ve düşüncenin gelişmesini** sağlamıştır. Bu gelişmelerin sonucunda **akla ve bilime dayalı yeni bir düşünce anlayışı ortaya çıkmıştır**. **17 ve 18. yüzyıllarda Avrupa'da yaşanan bu döneme Aydınlanma Çağı** denir

AYDINLANMA ÇAĞININ SEBEPLERİ

- Aydınlanma Çağı'nda **bilimsel yöntemin, akıl, gözlem ve deneyin önem kazanması**
- Akılcı ve deneysel düşüncenin **teknik araçlara uygulanması ve bilimsel bilginin teknolojiye** dönüşmesi
- **Felsefe, fizik, astronomi, matematik** gibi alanlarda önemli ilerlemeler yaşanmıştır.
- Matbaanın icadıyla **fikirlerin ve kitapların** (örneğin Diderot öncülüğündeki Ansiklopedi) **halk arasında hızla yayılması**

AYDINLANMA ÇAĞININ SONUÇLARI

- **Özgürlük, eşitlik, demokrasi** gibi kavramlar önem kazandı.
- **Fransız İhtilali'ne zemin** hazırladı.
- **İnsan gücünün yerini makinelerin aldığı Sanayi İnkılabı'nın** en önemli temellerinden birini oluşturdu.
- Osmanlı Devleti **askerî ve teknik alanlarda ıslahatlara yöneldi..**

SANAYİ İNKILABI

XVIII. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere'de başlayan Sanayi İnkılabı, insanlık tarihindeki en büyük ekonomik ve toplumsal değişimlerden biridir. **Sanayi İnkılabı'nda bilimsel buluşlar ve teknik yenilikler** önemli rol oynamıştır. **James Watt'ın (Ceyms Vat), buhar makinesini geliştirmesi** üretimde büyük değişimlere yol açmıştır.

SANAYİ İNKILABININ SONUÇLARI

- Küçük atölyelerde el emeğine dayalı üretim yerini makinelerin kullanıldığı fabrikalara bırakmıştır.
- Çoğalan fabrikalar sayesinde kısa sürede daha fazla ve ucuz mal üretilmiştir. Bu durum ticaretin gelişmesine ve şehirlerin hızla büyümesine neden olmuştur.
- Kırsal alanlardan şehirlere göçler artmış, fabrikalarda çalışan işçi sınıfı ortaya çıkmıştır
- Çalışma koşulları ağır olduğu için sosyal sorunlar da yaşanmıştır.
- Sanayi İnkılabı ile birlikte üretim arttıkça ham madde ve pazar ihtiyacı da artmıştır. Avrupa'daki fabrikalar kömür, demir, pamuk, kauçuk gibi ham maddelere büyük ölçüde ihtiyaç duymaya başlamıştır. Bu ihtiyacı karşılamak isteyen İngiltere, Fransa gibi güçlü Avrupa devletleri; ham madde kaynakları zengin olan Afrika, Asya ve Amerika kıtalarına yönelik sömürgecilik faaliyetlerini hızlandırmıştır.

SANAYİ İNKILABININ OSMANLI DEVLETİNE ETKİLERİ

Sanayi İnkılabı, **Osmanlı Devleti'ni özellikle ekonomik alanda olumsuz etkilemiştir**. Avrupa'da kurulan **fabrikalarda makinelerle yapılan seri ve ucuz üretim ülkedeki el tezgâhlarına ve küçük imalathanelere dayalı üretimi zor duruma düşürmüştür. Avrupa'dan gelen ucuz mallar yerli üretimin azalmasına ve birçok imalathanenin kapanmasına yol açmıştır**. Bu **durum işsizliğin artmasına ve Osmanlı ekonomisinin zayıflamasına** neden olmuştur. Ekonomik alandaki bu gerileme **zamanla siyasi ve askerî gücü de etkilemiş**, Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletler karşısında daha da güç kaybetmesine yol açmıştır.

FRANSIZ İHTİLALİ

Fransız İhtilali, **1789 yılında Fransa'da halkın monarşi (krallık) yönetimine karşı başlattığı büyük bir ayaklanmadır.**

FRANSIZ İHTİLALİNİN SEBEPLERİ

- Fransa'da kralların uzun **süren savaşlar için yaptığı harcamalar ülke ekonomisini zayıflatması**
- **Soylular ve din görevlilerinin vergi vermezken vergi yükünün büyük ölçüde halkın üzerinde** kalması
- Kralların halktan uzak bir yaşam sürmesi ve **Aydınlanma Çağı ile yayılan özgürlük, eşitlik ve adalet düşünceleri halkın değişim isteğini** artırması

FRANSIZ İHTİLALİNİN SONUÇLARI

- Kralın **yetkileri sınırlandırılmış, halk egemenliğine dayalı yönetim anlayışı** güç kazanmıştır.
- **İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin** yayımlanmasıdır. Bu bildirge ile **insanların özgür ve kanun önünde eşit olduğu anlayışı kabul edilmiş,** insan hakları yasal güvence altına alınmıştır.
- **Eşitlik, özgürlük ve adalet düşünceleri birçok ülkeye yayılmıştır.**
- **Milliyetçilik fikrinin güçlenmesi**, farklı milletlerin bir arada yaşadığı imparatorluklarda bağımsızlık hareketlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. **Bu süreçte bazı imparatorluklar parçalanmış ve yerlerine yeni devletler kurulmuştur.**

MİLLİYETÇİLİK AKIMI

XVIII. yüzyılın sonlarında ve özellikle **Fransız İhtilali (1789) sonrası Avrupa'da "her millete bir devlet" anlayışıyla yayılan bir düşünce hareketidir.** Bu anlayış ortak kültür, ortak dil, ortak geçmiş gibi unsurlar etrafında örgütlenmiş toplulukların kendi yönetimlerini kurmaları gerektiğini savunmaktadır.

FRANSIZ İHTİLALİNİN OSMANLI DEVLETİNE ETKİLERİ

Fransız İhtilali'nin yaydığı **"milliyetçilik" akımı, çok uluslu bir etnik yapıya sahip olan Osmanlı ülkesinde şiddetle hissedildi.** Milliyetçilik düşüncesi özellikle **Balkanlarda yaşayan gayrimüslim toplulukları kısa sürede etkisi altına aldı.** Osmanlı Devleti bu dönemden **itibaren pek çok iç sorununun yanı sıra "milliyetçi" karakterli iç isyanlarla da karşılaştı ve böylece devletin dağılma ve parçalanma süreci daha da hızlandı.** Osmanlı Devleti, Fransız İhtilali'nden sonra yayılan **adalet, eşitlik, özgürlük ve demokrasi fikirlerinden etkilenmiştir. Bu doğrultuda devleti bir arada tutmak için bazı yenilikler yapılmıştır.**

FRANSIZ İHTİLALİNİN ETKİLERİNİ AZALTMAK İÇİN OSMANLI DEVLETİNİN YAPTIĞI YENİLİKLER

Tanzimat Fermanı (1839) : **Herkesin can ve mal güvenliğinin korunacağı** açıklanmıştır.
Islahat Fermanı (1856): Gayrimüslimlere devlet memuru olabilme, kendi okullarını açabilme gibi yeni haklar verilmiştir.
Kanun-i Esasi (1876): Meşrutiyet yönetimine geçilmiş ve Meclis-i Mebusan açılmıştır. Böylece **halkın yönetime katılması sağlanmış ancak farklı milletleri bir arada tutmak zamanla zorlaşmıştır.**

@sosyalpusulasi